

„CONȘTIINȚA ACTULUI DE CREAȚIE S-A TRANSFORMAT ÎNTR-O CONȘTIINȚĂ A ZĂDĂRNICIEI“* (I)

Convorbire realizată de **Alexandru Deșliu**

– Domnule Liviu Ioan Stoiciu, ce trebuie să știe un om în primul rând despre Dvs.? Dați-mi niște repere biografice.

– Voi respecta dorința Dumneavoastră „să spun cam tot ce trebuie să știe în primul și în ultimul rând un om despre mine“, motiv să mă întind la vorbă... M-am născut vineri, 19 februarie 1950, într-o dimineață cu zăpada viscolită până la ferestre, între orele 4 și 5 (întrebat de mine, să-mi spun exact ora nașterii, tatăl meu mi-a răspuns că nu s-a uitat atunci la ceas; asta înseamnă că am ascendentul în Capricorn și că aparțin ultimelor ore ale Zodiei Vărsătorului și primelor ore ale Zodiei Peștilor), într-o locuință de serviciu CFR, în comuna Dumbrava Roșie, la 5 kilometri de Piatra Neamț (regiunea Bacău). Fiind iarnă grea, n-am fost dus la nici o maternitate (degeaba s-a dus tata după moașa comunei, n-a găsit-o acasă), am fost moșit de mama tatălui meu, Steliana, venită special pentru nașterea mea de la București (plecată din Adjud, după ce și-a vândut casa, la copiii săi căsătoriți la București). Tatăl meu (ceferist, șef de echipă la întreținere cale ferată, regionala Bacău) era detașat cu serviciul aici, se construia linia spre Bicaz. Mama mea, Ioana Sandu avea 29 de ani când m-a născut, iar tatăl meu, Ioan Stoiciu, avea 33 de ani (a stat trei ani în prizonierat în Siberia, la o mină de azbest până în 1945). Înainte să mă nasc eu, părinții mei au mai avut un copil, o fată, Livia, soră mie, care a murit la șase luni, de deochi. În acte, eu sunt trecut numai cu prenumele Ioan, dar în familie mi s-a spus numai Liviu – conform tradiției locului, cel ce se naște în familie după ce moare un copil, primește și prenumele celui dispărut. Mama mea avea casa părintească la Adjudu Vechi (aproape de podul de peste Siret, pe șoseaua care duce spre Podu Turcului-Bârlad), iar tatăl meu avea casa părintească la Adjud (în sudul orașului, spre capătul Străzii Mari a Unirii, lângă cimitirul evreiesc), nu prea departe de locul unde se varsă Trotușul în Siret. Dinspre originile părinților mamei mele nu știu altceva decât că erau țărani moldoveni înstăriți din Adjudu Vechi (localitate unde adeseori se oprea Ștefan cel Mare, iubăreț). Dinspre familia de origine a tatălui meu, lucrurile sunt mai complicate: tatăl tatălui meu, Milea Stoiciu a fost un macedonean aromân (din vatra istorică a Macedoniei lui Alexandru cel Mare) prigonit de autorități după ce a participat la o mișcare de eliberare înăbușită în sânge după primul război mondial, urmărit cu arma până la Dunăre, pe care a trecut-o sub burta unui măgar (el a murit la începutul celui de-al doilea război mondial în Oltenia, detașat pe șantier; tatăl tatălui meu era meșter în „lucrări de artă“, în construcția de poduri; eu nu l-am cunoscut). Mama tatălui meu era dintr-o familie de transilvăneni refugiați la Adjud înainte de 1918, în care curgea și sânge ungueresc (mama mamei mele era din familie mixtă, tatăl mamei tatălui meu era „ungur“; dar în casa lor nu se vorbea deloc limba maghiară). Părinții tatălui meu au

avut 12 copii – serios...

Contează „primii șapte ani de acasă“, că ei îți formează caracterul. Voi insista pe seama copilăriei. Când am împlinit un an și patru luni, pe 21 iunie 1951 mama mea a murit trăsniță în bucătăria de vară a Cantonului 248, halta CFR Adjudu Vechi, raionul Adjud – la trei luni după ce se mutase aici de la locuința de serviciu CFR din Dumbrava Roșie, raionul Piatra Neamț. Mama, Ioana, a ținut cu orice preț să fie aproape de casa părintească, unde avea pământ. N-a avut însă noroc, a murit de tânără (la mijloc e și un blestem în familia ei de origine, Sandu), lăsându-l pe tata cu un copil mic pe cap... Am fost crescut un an de rude (de mama tatălui meu, Steliana, în principal, venită la Cantonul 248 să ajute) și de familia cantonierului, vecină (la Cantonul 248 erau două locuințe de serviciu, una a cantonierului, cel care deschidea bariera pe drumul care lega șoseaua națională București-Bacău de Podu Turcului-Bârlad, și alta a „șefului“, unde locuiau părinții mei). Am copilărit aici, la Cantonul 248, într-o ogradă magică, plină cu tot felul de animale domestice și păsări de curte (cu care duceam adevărate bătălii, de la curcani și găscani la berbeci și boi) și ascunzișuri pentru comori, dar în care era și o cazarmă cu muncitori la întreținere de cale ferată (țărani veniți de departe să câștige o pâine cinstită la CFR, mereu amețiți de băutură sau de semințele de cânepă puse pe pietre fierbinți, cu miros greu). Și de jur-împrejurul lui, cu „bucăți“ de vii pline de prepeleace cu fete și femei tinere, care-și păzeau strugurii, cu pomi fructiferi („bucăți“ desființate de N. Ceaușescu și transformate în teren agricol pentru grâu și porumb), cu o fântână cu apă tămăduitoare, cu călători veniți în haltă, în așteptarea trenurilor personale care opreau aici și cu fantomele celor tăiați de tren, care nu dispăreau decât după ce se sfințea linia, cu zona căii ferate, pe care mergeam kilometri întregi în recunoaștere... Cantonul 248 (adică 248 de kilometri de la București) era complet izolat în câmpie. La șase ani am fost dat la școală, mergeam pe jos doi kilometri dus, doi kilometri întors singur la Adjudu Vechi, nu numai în zilele lucrătoare (la 12 ani, din clasa a VII-a am fost înscris la o școală din Adjud, mergeam patru kilometri dus și patru întors pe jos; e adevărat, veneam și cu trenul), iarna erau nu numai zăpezi de escaladat, ci și lupi cu care trebuia să te lupti, dacă-ți ieșeau în cale, aveam strategii de apărare împotriva lor, mai ales că-mi plăcea să vin acasă pe întuneric, întârziat la bibliotecă sau la caravana care dădea filme... Mă așteptau la capătul satului tata sau copiii cantonierului (cantonierului Mihai Ghinea a avut zece copii!) să mă conducă doi kilometri. După colectivizare (după ce i s-au luat pământul, animalele de tracțiune și uneltele), tata a scăpătat, a sărăcit văzând cu ochii – cu atât mai mult cu cât după recăsătorie s-au născut patru copii, Mela, Ita-Fânica, Marian și Sofia, „vitregi“ mie (dar întotdeauna ei mi-au fost frate și surioare „bune“), și în casă n-a fost decât un salariu de

* Fragment dintr-o carte de convorbiri aflată în lucru.

șef de echipă la întreținere a căii ferate. Am fost crescut de „a doua mamă” (adoptivă), Elena Berescu, adusă de tata la Cantonul 248 în anul 1952 din Bâlca, sat din comuna Coțofănești, de pe dealurile împădurite ale Troțușului, din aceeași regiune Bacău. Fiindcă în familie s-a considerat că e mai bine pentru mine să nu știu că mama mea a murit și că am o mamă adoptivă, legăturile cu familia și rudele mamei mele naturale, Ioana Sandu, au fost întrerupte și eu n-am conștientizat decât în adolescență asta, și atunci numai la suprafață. Prea târziu m-am hotărât să mă interesez (când rudele primare, de sânge, ale mamei mele Ioana nu erau în viață) de ceea ce ar fi trebuit să știu obligatoriu, să află „din cine mă trag”, de fapt, motiv de regret și amărăciune. N-am îndrăznit să merg singur să-mi descopăr rădăcinile din partea mamei Ioana, tatăl meu a refuzat constant să se complice cu mine în acest sens – abia după ce m-am căsătorit și m-am așezat la casa mea, în vara anului 1977, la 27 de ani, după cutremurul devastator (impresionat de deșertăciunea vieții) am mers cu tata să văd unde e mormântul mamei mele (pe mormântul surioarei mele Livia nu l-am mai găsit; de altfel, tata nici n-a cunoscut-o; în cele șase luni cât a trăit Livia, tata era detașat la Vatra Dornei pe șantierele CFR militarizate și nu avea voie să părăsească locul, consemnat la unitate cu anii), în cimitirul din Adjudu Vechi, unde numele ei nu mai era pe cruce, să-i aprind o lumânare și să-l curăț de buruieni. Nenorocirea a făcut însă să fie ultima oară când m-am mai dus la mormântul mamei – fiindcă atunci, în vara anului 1977, la puțin timp după ce am ieșit din cimitir, a murit o soră a mea „vitregă”, atât de dragă, Sofia (căreia i-am dedicat volumul meu de debut, „La fanion”), la 18 ani, în condiții dramatice, nedrepte, nefirești, sinucigașe. Urmarea? Am interpretat că moartea surioarei Sofia are legătură directă cu venirea mea la mormântul mamei, pe care am „zădărnăcit-o” și i-am stricat liniștea și ea s-a răzbunat („mortul cere mort dacă nu e lăsat în pace”, cum se spune în Moldova). Superstițios, mărturisesc, mă tem să mai trec pe la mormântul mamei de atunci, să nu înmulțesc morții în familia mea... Mai exact, mă sperii că s-a reactivat blestemul funest moștenit din familia mamei mele Ioana Sandu, de care vă pomeneam – un frate al mamei mele s-a sinucis (s-a aruncat înaintea trenului la Adjud), mama mamei mele a murit în biserică (și e mare păcat; în Moldova se închide biserică și se resfințește, cu alai impresionant de preoți și mireni, în frunte cu episcopul, dacă moare un enoriaș în biserică), primul copil al mamei (de care vă spuneam, Livia, căreia-i port numele) a murit la șase luni, apoi mama mea, Ioana, a murit trăsniță, și mai apoi un alt frate al mamei, familist cu copii mici, a murit călcat de tren la Cantonul 248, când a traversat linia pe viscol...

Mă întrebați de repere biografice. Am făcut caz de cei apimii șapte ani” de acasă (petrecuți în primul an la o locuință de serviciu CFR la Dumbrava Roșie-Piatra Neamț și în următorii ani la Cantonul 248, halta Adjudu Vechi, raionul Adjud), crescut un an și patru luni de mama mea naturală, Ioana, apoi de mama tatălui meu, Steliana și de familia cantonierului Mihai Ghinea, de cele două fete mari ale lui (după ce a murit mama), apoi de mama mea adoptivă, Elena, după ce tatăl meu s-a recăsătorit... Eram timid „ca o domnișoară”, singuratic, visător, dar cu opțiuni ferme în viața de zi cu zi. Până la primirea diplomei de bacalaureat, în 1967, am traversat o perioadă de schimbări „locale” care m-au marcat, descoperindu-mi firea inadaptabilă – plecat din clasa a VII-a de la școala comunală din Adjudu Vechi la o școală orașenească, la Adjud, apoi la liceul teoretic de aici, cu trei domiciliu în același timp (la Cantonul 248, în locuința de serviciu a tatălui meu, la casa părintească din Adjud,

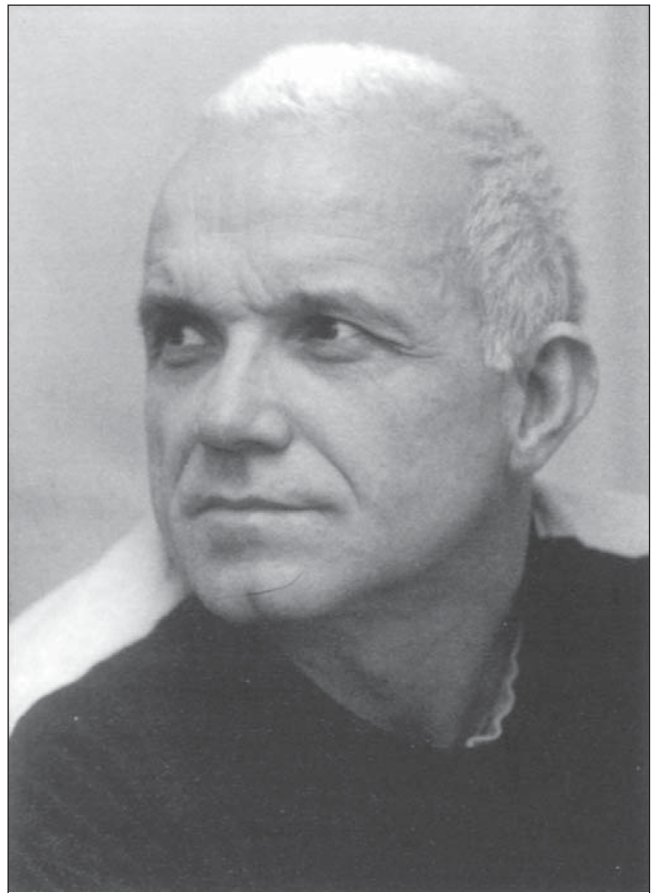
închiriată, și la internatul liceului, provizoriu, după o exmatriculare), cu frustrări ale vârstei, nemaîntâlnite (de la primul act sexual, la 11 ani, la pierderea copilăriei, descoperirea și conștientizarea actului de creație, de la 15 ani mi-am regularizat scrisul, aveam „publicațiile” mele, scrise de mână; nu uitați, scriam poezie, proză, teatru, mă publicam singur; de atunci tot scriu și nu mă mai opresc, bat în lemn; când mă voi hotărî să nu mai scriu, mă voi sinucide). Venirea la oraș, la Adjud, la 12 ani, în 1962, totodată, m-a schimbat radical, orașul m-a trezit la realitate, el m-a dat cu capul de pereți, m-a scos din visul cu ochii deschiși, din fascinația locurilor copilăriei, din bătăliile sufletești cu miturile grecești amestecate cu ortodoxia familiară, am început să înțeleg pe ce lume sunt, în definitiv. În liceu (secția umanistică) am intrat în conflict cu profesorii care ne mințeau, care ne ascundeau adevărurile elementare, îi atacam în texte pe care le afișam la gazetele de perete, protestam „public”. Deși toți colegii spuneau că sunt exagerat de rușinos, discret, timid, „bine crescut”. Am fost exmatriculat, tata și-a vândut o vacă să cumpere bunăvoința directorului liceului (necunoscut mie) și după trei zile să mă reînmatriculeze – dar voi reveni asupra acestui aspect. Semnificativ, profesorii de istorie (Udrescu, nu-i mai știu prenumele) și de limba rusă (i-am uitat și numele) m-au lăsat corigent în clasa a XI-a, dar am reușit să termin liceul la 17 ani (și o dată cu liceul, să-mi închei adolescența, fără glorie). Zbuciumul „existențial” infernal abia avea să înceapă la mine, habar nu aveam de urmare...

Pomeneam de primii șapte ani de acasă (normal ar fi să pomeneam de primii șase ani de acasă, fiindcă am fost dat de șase ani la școală). Am observat că e o ciclicitate a schimbării în bine și în rău din șase în șase ani la mine. Dacă mai vreți un reper biografic „la grămadă”, atunci să fac un pic aici caz și de cei șase-șapte ani de boemă... Șase-șapte ani care încep imediat după primirea diplomei de bacalaureat și părăsirea orașului Adjud. Au fost șase-șapte ani de „nebulie fără nebunie”, a exceselor de tot felul, a risipirii pe toate planurile, a ratărilor tuturor posibilităților de preamărire în plan profesional și a ruinei sănătății (din primul an m-am trezit cu o gastrită hiperacidă, care avea să tot degenereze). Vinovată pentru acești șase-șapte ani de boemă a fost tocmai conștientizarea actului de creație, subliniată de mine mai sus. Intuitiv, am plecat pe un drum al pierzaniei, pregătit pentru a intra în viața literară, nu în viața socială (aceea a carierelor profesionale), convins că scrisul artistic în sine e de ajuns, predestinat ca vocație. Nu mă interesa să duc la capăt nimic pe plan social, mă lăsam în voia destinului literar (un moft la început, înțeles greșit, dar la prima tinerețe „asigurarea viitorului” era o abstracție cu care nu-mi băteam capul). În toamna anului 1967 m-am înscris la o primă facultate de filologie tocmai la Baia Mare, dar am părăsit cursurile, neavând bani pentru cămin și masă, am vrut să trec de la zi la zi fără frecvență și am venit profesor suplinitor în comuna Ruginești, de lângă Adjud – în vara anului 1968, însă, au intrat trupele sovietice (ale „Pactului de la Varșovia”, fără România) în Cehoslovacia și revolta mea a fost maximă. Am abandonat tot și am cerut să fiu primit în armată ca voluntar, să merg pe... front, „să lupt împotriva cotropitorilor” (aveam 18 ani și nu aveam voie să fiu încorporat), naiv. Am făcut un an și patru luni de armată la Bârlad, radiotelegrafist (cu grade, aveam în dotare o mașină echipată după ultimul răcnet în radiotelegrafie, cu „soldați neinstruiți”) – am stat mai mult în arestul unității, pentru indisciplină și insubordonare, mereu am avut sabia batalionului disciplinar deasupra capului. În februarie 1970, mulțumind lui Dumnezeu că am scăpat teafăr din armată (ea a atentat la

libertatea mea interioară, motiv să o detest; la lecțiile ideologice protestam ca un prost, contestam tembelismul celor ce studiau socialismul poststalinist, dar nu știam ce să pun în loc), am plecat direct la... mina de cupru din Bălan, județul Harghita. Mină care te îmbolnăvește de silicoză. Fiindcă în armată în doctrinarea comunistă a atins cote insuportabile (orele de educație erau zilnice pentru cei de teapa mea, „cu liceul teoretic terminat, care mai știu și ce e o facultate“; rețineți, a durat un an și patru luni, de lemn să fi fost și tot ai fi influențat; ajunsese să scriu pentru sertar până și poezii patriotice „deviaționiste“, legate de pământul patriei, niciodată de partid!), rămas cu sechele, am hotărât că trebuie să mă dezintoxic mental pe propria piele, să mă reeduc singur, să descopăr adevărata realitate (nu aceea oficială, promițătoare pentru un poet fără coloană vertebrală) la mină – adică treceam din pușcăria „la lumină“ a armatei, într-o pușcărie subterană, prin propria voință. De când mă știu am apelat la asemenea corecții personale în viață, stupefindu-i pe cei din jur (neiertător cu mine însumi), care să mă oblige să o iau de la zero, să redescopăr lumea și în părțile ei ascunse... Am lucrat în subteran vagonetar, cu târnăcopul și lopata, spetit de buștenii uzi, cărați dintr-o galerie în alta, până li s-a făcut milă minerilor de mine, mirați mereu că „ai mâini fine, ești băiat deștept, ce cauți tu aici?“, și m-au trimis la „birouri, la suprafață“ – așa că m-am specializat rapid în contabilitate, „calculator“ (așa se numea meseria), dar am rămas mereu solidar cu minerii din subteran, al căror reprezentant mă simțeam. Eu le-am îmbunătățit atunci locul de muncă, ajungând la conducere cu jalba în proțap. În același timp, am dat de gustul boemei literare, al iubirilor cu năbădăi (aici am cunoscut sensibilitatea fetelor maghiare) și al bețiilor crunte cu minerii care citeau cărți originale, sau cu creatorii de poezie (știți, „cine se aseamănă se adună“ e valabil oriunde). Îmi amintesc de statutul de mare poet (recunoscut și între minerii) al lui Dan Verona, care venea în vacanța studentească să muncească aici și era absolvit să intre în subteran, dar primea salariu de miner, cel puțin asta era legenda (în camera lui din căminul de nefamiliști erau întinse peste tot zeci de poezii scrise de mână neterminată, din când în când le mai adăuga un vers, era un stil de lucru nemaipomenit pentru mine, nepreluat însă)... Revenit cu picioarele pe pământ și cu capul pe umeri, radicalizat, am făcut un pas înainte și am scris proteste împotriva condițiilor mizerabile „de muncă și de trai“ ale minerilor din Bălan către organele centrale (care le trimitea spre rezolvare organelor județene). Așa se face că m-am trezit într-o zi cu Securitatea județului Harghita pe cap – că pe ce lume cred eu că sunt? Nu m-au impresionat niciodată securiștii, consideram că trebuie să mănânce și ei o pâine, chiar dacă trebuie să facă o meserie murdară, îi detestam din reflex... Le-am dat atunci dovezi concrete de abuzuri la mină, în subteran și la suprafață – și au acționat, schimbând pe ici pe colo situația. În același timp, m-au îndepărtat de la mină. În partea a doua a anului 1971 a sosit la Bălan ziaristul Calistrat Costin (azi poet cunoscut la Bacău, care a ocupat funcții importante și după Revoluție, inclusiv aceea de director al Teatrului G. Bacovia): „dacă tot știi să scrii, vino la noi, la ziarul județean românesc, la Miercurea Ciuc“ – bineînțeles, acolo eram și sub supravegherea strictă a Securității. Am fost corector și șef al secției scrisori la ziarul „Informația Harghitei“, condus de un activist PCR – care avea să-mi devină un dușman înverșunat după ce eu mi-am luat în serios rolul de ziarist și descriam realitatea de pe teren (aveam o mașină de teren la dispoziție, mergeam până la marginile județului să confrunt reclamațiile cu „adevărul faptelor“)... Natural, la Miercurea Ciuc am descoperit scriitori chiar și la ziar

– care aveau să publice cărți mai târziu, pe lângă poetul Calistrat Costin, de exemplu, era prozatorul Ioan Nete, îi las deoparte pe cenacliști. Plus viața de dezmăț, într-un oraș neobișnuit, dominat de maghiari (cu care eu m-am înțeles întotdeauna perfect, îmi erau prieteni), care te obliga să fii demn în public! Vă dați seama. Alte tentații (femei „stilate“), alte beții, alt tutun, toate puse sub titulatura de boemă, eram sigur că ele intră în regula creației literare. În toamna anului 1972 redactorul-șef „Gătă“ (dacă nu mă înșeală memoria; n-a scris un rând niciodată la ziar, activist PCR, prin care ochiul vigilent al Securității reacționa) mi-a transmis oficial că a venit vremea să merg la București, să învăț să scriu articole de ziar „după cerințe“, să mă înscriu la Facultatea „Ștefan Gheorghiu“ (care a scos pe bandă ziaristi-activiști, „bine dresați“). M-am opus degeaba. Așa că am venit la București – dar nu m-am înscris la Facultatea „Ștefan Gheorghiu“, ci la Filologie la fără frecvență și la Filozofie la zi, riscând inutil (fiindcă se va alege praful de toate iluziile). „Aterizarea“ mea la București (unde locuiau frații și surioarele tatălui meu, toți familiști; niciunul dintre ei însă nu m-a găzduit; e adevărat, nici nu le-am cerut asta; în familia Stoiciu nu există solidaritatea aceea de mare familie devotată fiecărui membru, din contră, se ignoră unul pe altul și cel mai bine e să nu-l deranjezi cu nimic) a însemnat declanșarea unui dezastru personal... Am intrat într-o boemă literară dezaxată. Alăturat prozatorului Corneliu Omescu (pe atunci avea renume în literatura SF, azi e uitat cu totul, pe nedrept), am inventat un cenaclu studentesc, intitulat „3,14“ (Pi) la Casa de cultură din strada Mântuleasa – pe care l-am condus până în toamna anului 1974 și la care fiecare membru, o tot repet, avea obligația să citească la fiecare ședință săptămânală (pentru a ne profesionaliza scrisul și a ne descoperi identitatea, dacă era posibil). Între membrii acestui cenaclu pot să enumăr viitori scriitori (cu multe cărți publicate), bine cotați de critică: Dumitru Ungureanu la proză sau Mihail Grămescu în SF, sau prozatorii Doina Popa, Gh. Neagu (azi editor și director al revistei „Oglinda literară“), sau poetul Victor Pencu, sau traducătoarea Roxana Procopescu, dar și poezii remarcabili, morți de tineri Cristian Șișman și Radu Stoenescu, victime ale boemei, să rămân doar la exemplul lor. Bineînțeles, cursurile facultății nu mă interesau (cu atât mai mult cu cât aveam complexul „limbii străine“), stăteam numai prin cârciumi, bându-mi mințile, îndrăgostit de studente din București frumoase și scriind din plăcere – credeam că toată lumea e a mea, comparam creația citită la alte cenacluri bucureștene. Să supraviețuiesc (să am ce mânca, bea și fuma și să-mi plătesc tot felul de gazde și obligații față de femeile de care eram îndrăgostit), a trebuit să-mi caut locuri de muncă – și ele au fost atât de diverse, de la încercător-descercător de pâine, cu gestiune, la fabrica „Spicul“, la primitiv-expeditor pentru export la întreprinderea „Frigotehnica“ (operam în Gara Obor, unde era șef de stație un fratele de al tatălui meu, Anghel), de la „normator auto“ (intrare-ieșire mașini de transport) la întreprinderea „Aversa“, la „controlor de calitate în siderurgie – țevi“ (calificat ca atare, după cursuri speciale) la întreprinderea „Republica“, sau muncitor necalificat pe un șantier (la „ICM 5“). Plus zilier, nici nu mai țin minte unde (hamal la încărcat vagoane de cale ferată sau ajutor de ospătar). Nu-mi găseam locul, încetul cu încetul, trecând anii în această boemă fără cap și coadă, sentimentul ratării pe toate planurile a crescut până la cer. De fiecare dată când angajatorii deschideau cartea mea de muncă se luau cu mâinile cap, eram dat de exemplu negativ pentru modelul comunist de „om al muncii“. În 1973, să mă trezesc brutal, iar, la realitate (prăbușit moral, aflat în pragul sinuciderii), am plecat

în Valea Jiului, la minele de cărbune, la Petroșani, unde am lucrat în subteran (calificat deja ca „miner II“), la Dâlja, mină azi închisă – aici am stat până m-am accidentat grav la o mână. Efectul a fost nul, accidentul a agravat până la paroxism starea mea de depresie. Întors la București cu coada între picioare, dezinteresat de facultatea la zi (fără să dau examenele la cea la fără frecvență), am hotărât să mă sinucid, să mă las călcat de locomotiva unui tren lângă Mărășești, dinspre Tecuci (tocmai veneam spre casa părintească, să mă reculeg la Adjud, când am coborât la Mărășești să o... termin o dată cu mine; știam că tata era exasperat că nu-mi mai găsesc un rost pe lume asta și mă primea de fiecare dată supărat, profund dezamăgit de involuția mea). Era vara, căzuse întunericul. Am văzut farurile locomotivei cu abur venind spre mine, m-am așezat cu spatele între linii și am așteptat să mă ucidă, eram în transă. Ca un făcut, însă, locomotiva morții nu se mai apropia, am auzit înjurături apropiindu-se – erau mecanicii locomotivei oprite la un semnal (de care eu nu aveam habar), care mă văzuseră de departe, voiau să mă bată pentru ce aveam de gând să fac. Am alergat speriat prin grădinile oamenilor atunci, neînțelegând ce mi se întâmplă exact, de fapt... În toamna anului 1973 nu m-am mai interesat dacă mai sunt înscris la facultăți, dacă am fost radiat din evidențe sau am fost iertat. Am continuat cu furie să-mi înec amarul în băutură-femei-tutun (ruptura de o iubită, adăugată dezorientării mele generale, avea să mă îngroape de viu) și să fiu atotprezent la masa de scris și la cina „3.14“, să muncesc „pe apucate“ – simțeam însă în profunzime că am deja legătură cu lumea cealaltă, că nu mai e nimic de făcut cu mine... În noiembrie 1973 am anunțat „public“ (prietenilor, cenacliștilor, cunoscuților) că eu îmi închei zilele, că nu mai pot să-mi duc nici măcar o lună în plus crucea. Un prieten cenaclist, poet, Victor Pencu (azi, familist „la țară“, autor a două cărți, prea delăsător) m-a somat să mă las pe mâna lui, să-mi amân sinuciderea, să merg unde merge el, pe banii și aranjamentele lui, să mai trag de timp, poate mă răzgândesc, poate îl întâlnesc pe Dumnezeu sau destinul mă pune față în față cu mine însumi și-mi arată care sunt avantajele și care dezavantajele dacă mă autodistrug. Am ridicat din umeri, ce mai conta o amânare de câteva zile. Îmi făcusem rost de o sticlă de pepsi plină cu Verde de Paris (otrăvă cu care gazda mea omora gândacii din apartament, locuiam în cartierul Giulești). Aveam 23 de ani, îmi ajunsese cât am trăit, sentimentul ratării era mai important decât sentimentul că mi-am făcut datoria față de mine însumi. „Asta e situația, unii pierd, alții câștigă în viață“, îmi repetam, așa mi-a fost dat mie să eșuez... Am plecat cu el unde a dorit, m-a urcat în tren și am ajuns la... Suceava, unde avea el rude și cunoscuți, era zăpadă, viscol, ger. După Suceava a urmat Vatra Dornei și Năsăud (în fiecare loc am fost cazați zile la rând, omeniți de necunoscuți mie, care-mi făceau morală pentru ce aveam de gând să fac, dat de gol de prietenul poet). La Năsăud am pus ochii pe o vâgăună pe munte (orașul e la baza unui munte), trebuia să pun capăt, eram găzduit de un apartament plin de copii, îmi ascusesem sticla cu otrăvă sub cadă, la baie. În decembrie, într-o dimineață, când dormeau toți, m-am furișat să iau sticla cu Verde de Paris, să urc pe munte și să închei capitolul. Vă puteți imagina, n-am mai găsit sticla de otrăvă acolo unde o ascusesem (o aruncase din prima zi când am ascuns-o prietenul poet) – a fost un dezastru pentru mine. Azi mă amuz cu fixația mea să mă omor cu Verde de Paris. De parcă n-ar mai fi existat alte posibilități de a mă sinucide atunci la Năsăud (să mă arunc de pe un bloc de locuințe în cap sau înaintea trenului sau a unei mașini în viteză, să-mi tai cu lama venele sau să

înghit un pumn de pastile de somn sau otrăvă pentru șoareci, sau să mă electrocutez, să urc pe un stâlp de înaltă tensiune sau să mă înec într-un lac, neștiind să înot), am urcat furios și disperat la culme în primul tren, fără vreun ban în buzunar, dar cu o geantă de piele roșie plină cu manuscrise (singurele luate cu mine) și... am coborât la capătul traseului, la Târgu Mureș. Trezit de pe altă lume, mi-am amintit că revista „Vatra“, abia apărută cu noua serie (condusă de Romulus Guga) îmi premiase cu un an în urmă, la un concurs național deschis de ea, o... proză scurtă și că nu-mi trimisese prin poștă banii premiului. Am venit la redacție, mi s-a explicat că banii pentru premiu n-au fost dați de autorități atunci, că le pare rău (îmi publicaseră proza scurtă în revistă între timp, se intitula „E soare, băieți“ și avea legătură cu mina Bălan). Le-am lăsat câteva poeme (poeme care aveau să apară mai apoi în revistă) și Dan Culcer (azi, personalitate literară la Paris, plecat de dinainte de Revoluția din țară) mi-a dat din buzunarul lui 100 de lei, să mă întorc la Adjud, să mă regăsesc la casa părintească... Lungă poveste. Această tentativă de sinucidere a avut o morală ieșită din comun. La casa părintească din Adjud am luat seama, pentru prima oară, la începutul anului 1974, că a sosit momentul definitivării primului meu volum de versuri, „Libertatea de a fi“, voi reveni asupra lui mai încolo – tocmai se anunțau concursurile de debut editorial... Am muncit pe brânci, l-am definitivat de câteva ori, l-am abandonat în sertar, nu eram mulțumit. M-am întors la București, am reintrat în boema aducătoare de dezastru personal, de care credeam că am scăpat... Nu mă mai suportam. Am încercat iar o evadare, o rupere de ritm, dar cum să scapi de tine însuși, când ești cu tine oriunde ai pleca? l-am anunțat pe cei din Cenaclul „3.14“ că plec la Cluj, să mă înscriu la facultatea de filozofie. Am venit înainte să plec la Cluj la casa părintească și am dat încă o formă primului meu volum de versuri (rămas

până azi în manuscris). A fost o aventură dactilografierea lui, dar eram mândru că mi-am găsit o portiță de scăpare, că aveam un motiv să cred că nu trăiesc degeaba – l-am trimis la concurs (n-a avut parte de nici un rezultat favorabil, e de la sine înțeles). Între timp o cunoscusem la București (la alt cenaclu, „Lucașfăru”) pe prozatoarea Doina Popa: rămăsese însărcinată și ținea cu orice preț să mă urmeze la Cluj (ea avea serviciu în București). Cu Doina Popa la Cluj am pus la cale un cenaclu familial (chiar așa îi spuneam), la care citeam amândoi, obligându-ne astfel „să ne ținem mâna”, aveam conștiința stringentă a „meseriei” scrisului. Am stat în gazdă la Cluj, în Dâmbul Rotund (aveam să punem numele cenaclului nostru familial „Dâmbul Rotund”) – nu am reușit să mă înscriu la filozofie la Cluj, nu am reușit să-mi găsec un loc de muncă, trăiam din expediente (în principal fratele meu Marian, licean la București, îmi trimitea colete alimentare, ajutat de surioare). În primăvara anului 1975 (aveam 25 de ani) am venit la Focșani, la casa părintească a Doinei Popa – în luna mai ne-am căsătorit, pe 25 iulie s-a născut Laurențiu Ion.

Din momentul nașterii fiului, boema mea a fost pusă în cui, automat, n-am mai băut un pahar de alcool de atunci, n-am mai fumat, n-am mai căutat să-mi deschid supape prin femei... Am devenit peste noapte alt om, sever, sobru, serios, de nerecunoscut pentru foștii companioni de boemă literară (îmi repetam: „n-are nici o vină că s-a născut Laurențiu, trebuie să-l cresc strângând din dinți, cu onoare, din dragoste”). Și 25 de ani m-am responsabilizat total, am uitat cu totul de sinucidere... M-am dedicat cu totul mesei de scris și de citit, tot timpul liber (și nu numai) mi l-am ocupat cu literatura, ea mă echilibra. Mi-am umplut sertarele și cu volume (care au rămas până azi în manuscris). În 1975 la Focșani am lucrat zilier, ba zidar (la Vinalcool, peste linii), ba la reparat lădițe și la spălat „vane” la Șampanie și Coniac (în Cartierul Sud) – până ce am aflat de concursul pentru ocuparea unui post de pedagog la Liceul 1 (al ISEH), unde era director profesorul „de română” Ion Leu. De atunci am intrat în linie dreaptă – am ocupat, tot prin concurs, posturile de pedagog la Liceul 4 (de Construcții) și apoi de mânăitor de carte și de bibliotecar (cu cursuri anuale de omologare) la Biblioteca Județeană din Focșani, „Duliu Zamfirescu”, unde m-a prins Revoluția din 22 decembrie 1989. În 1977 am avut parte și de primul semn că sunt băgate în seamă volumele mele în manuscris, debutând în „Caietul debutanților – 1977”, el a fost imboldul de a continua, că merita, chiar dacă mă amăgeam... A urmat bomba debutului editorial cu o carte a mea, „La fanion”, premiată de Uniunea Scriitorilor în vara anului următor. Din toamna lui 1981 la Focșani mi s-a deschis dosar operativ de urmărire de către Securitate – după ce Virgil Ierunca a citit la postul de radio Europa Liberă un poem al meu (intitulat „Lanțul”), care-și bătea joc de faraonul N. Ceaușescu. Am fost luat de pe stradă să dau socoteală, că pe ce căi am trimis eu acest poem la Paris, citit la Europa Liberă din Munchen și cum de mi-am permis... Poemul apăruse atunci în revista Viața Românească (iață ce înseamnă predestinare, zece ani de ani mai târziu, în 1991, aveam să fiu angajat al acestei reviste din București!), publicat prin bunăvoința poetei Florența Albu, Dumnezeu să o odihnească, dar proștii de la Securitate nu-și putuseră închipui că e posibil așa ceva. Am fost îmbrâncit în birourile Securității vrâncene, înjurat, intimidat (că nu mă gândesc la viitorul copilului) de un individ pe nume „Prodan”, ofițer ridicat în grad la București mai târziu pentru zelul arătat. Dar las pentru altădată amănuntele legate de acest aspect, al necazurilor provocate de Securitate. Am

avut noroc atunci că nu m-au „ascuns” cei de la Securitate deoarece primisem Premiul Uniunii Scriitorilor și eram deja cunoscut pe plan național, fiind favorabil primită de critică prima mea carte. În următorul an, 1982 mi-a apărut la aceeași Editură Albatros volumul „Inima de raze”, care avea să devină document de studiu pentru securității vrânceni, scoși din minți că până și pe copertă îmi permisesem să scriu (era o fotocopiare a unui poem scris de mână): „trage / cortina de fier: aici, în / nimica / unde zacem în propriile noastre / excremente // păcătoși, în / utopie”... În anul Revoluției (cine și-ar fi putut imagina vreo clipă că se prăbușește și comunismul, nu numai dictatorul N. Ceaușescu?), în 13 octombrie 1989, deși nu eram membru PCR, am semnat Apelul împotriva realegerii lui N. Ceaușescu la al XIV-lea Congres al PCR – din aceea zi a început pentru mine număratoarea inversă, am fost trecut și pe o listă națională a celor ce ar fi fost lichidați fizic dacă nu venea Revoluția. Am fost anunțat de ștăbărima județeană că mi-am pierdut locul de muncă la Biblioteca Județeană, iar eu le-am cerut o hârtie oficială prin care să mi se comunice asta. N-au îndrăznit să mi-o dea, dar pe 5 decembrie 1989 Securitatea mi-a înscenat un „proces public” la sediul Comitetului Județean de Educație Socialistă, cu trimiși de la București, unde am fost executat cu mânie proletară inclusiv de frunțașii Cenaclului Uniunii Scriitorilor din Focșani (un fel de asociație de scriitori vrânceni cu cărți publicate; eu n-am fost primit în Uniunea Scriitorilor decât după Revoluție) și unde „adunarea oamenilor muncii, activul din cultură” a cerut să fiu dat afară de la Biblioteca Județeană și să fiu trimis la... mină! De ce? Fiindcă am refuzat și pe 5 decembrie să-mi retrag semnătura de pe Apelul anticeausist (deși N. Ceaușescu fusese deja reales din 24 noiembrie 1989 în fruntea PCR, trăiam în plin absurd)! Volumul meu „Jurnal stoic din anul Revoluției...” (apărut în 2002) redă fidel și acest caz...

La Revoluție, pe 22 decembrie 1989 am fost luat pe sus și pus de revoluționari (auziseră de mine la Europa Liberă) „președinte de județ, președinte al CFSN/CPUN Vrancea”. Asta e o altă nebulie, care trebuie povestită în amănunt, separat – regret și azi că n-am ținut un jurnal atunci al acelor evenimente excepționale locale, cu care nu te întâlnești decât o dată în viață, dar era imposibil să găsec și o oră liberă... În ianuarie 1990 am fondat (profitând de înlesnirile bănești date de funcția politică înaltă ce o ocupam) și condus „Revista V”, care apărea la două săptămâni – mare păcat că a murit în timp pe mâna celor doi scriitori-activiști siamezi, Florin Muscalu și Traian Olteanu. Am stat pe baricadele Revoluției (ținut cu forță; între timp FSN a devenit partid și eu m-am delimitat, n-am fost nici după Revoluție membru al vreunui partid) până pe 5 martie 1990, când am plecat definitiv la București, ales în lipsă redactor-șef la un nou săptămânal al Uniunii Scriitorilor, de 32 de pagini, „Contrapunct” (cât l-am condus, a fost o revistă de succes, cu tiraj amețitor, de neconceput azi), de la care aveam să plec prin demisie în 1991 – colegii optzeciști de redacție (care toată ziua stăteau la cârciumă sau erau plecați cu burse în străinătate) lăsându-mă singur să duc totul în cârcă... Din 1991 sunt redactor principal la revista „Viața Românească” (între 2001-2005 am fost și redactor-șef adjunct). După Revoluție am deținut rubrici cu titlu personal, săptămânale sau lunare, la revistele „Contrapunct” (1990), „Lucașfăru” (cât a fost redactor-șef Laurențiu Ulici), „Convorbiri literare” (la ambele serii), „Vatra”, „Contemporanul – ideea europeană”, „Revista V”, „Românul liber”, „Phoenix”, „Acum”, „22”, „Cuget”, „Salonul literar”, „Caietele de la Durău”, „Antiteze”, „Viața Românească”

sau „Sud“, și la ziarele „Cotidianul“ (București) sau „Monitorul de Brașov“ și „Curentul“ (București). În ziarul „Cotidianul“ am publicat chiar și zilnic, am fost redactor, publicist-comentator și consilier din 1991 până în 2004. Am fost și cofondatorul unei publicații literare insolite, intitulată „Caietele de la Durău“ din 1995. Din 1990 am domiciliul stabil în București. Până la Revoluție mi-au apărut patru volume de versuri, după Revoluție am publicat alte șase volume originale de versuri (și o antologie), patru romane, un volum de teatru și două volume de jurnal / memorii / ese / publicistică – ele sunt averea mea, le voi enumera pe rând, vă rog să aveți răbdare, preluat dintr-o fișă biobibliografică, în paranteză cu o selecție a premiilor sau nominalizărilor, de curiozitate (premiile au avut rol esențial de susținere morală).

Am publicat volumele de versuri:

– **La fanion** (Editura Albatros, 1980) – Premiul de Debut al Uniunii Scriitorilor);

– **Inima de raze** (Editura Albatros, 1982);

– **Când memoria va reveni** (Editura Cartea Românească, 1985);

– **O lume paralelă** (Cartea Românească, 1989);

– **Poeme aristocrate** (Editura Pontica, 1991) – Premiul de Poezie al Uniunii Scriitorilor;

– **Singurătatea colectivă** (Editura Eminescu, 1996) – Premiul „Mihai Eminescu“ al Academiei României, Premiul de Poezie al Asociației Scriitorilor Profesioniști din România (ASPRO), Premiul „Poesis“ („Cea mai bună carte a anului 1996“), Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova;

– **Ruinele Poemului** (Editura Pontica, 1997) – Marele Premiu al ASPRO, Marele Premiu al Festivalului Internațional de Poezie, Ediția I, Oradea, Premiul pentru Poezie pe anul 1997 – Superlativalele Revistei „Cuvântul“;

– **Post-ospicii** (Editura Axa, Seria „La Steaua - Poeți optzeciști“, 1997) – Premiul Asociației Scriitorilor din București.

– **Poemul animal** (Editura Călăuza, 2000, colecția „Poeți români contemporani“) – Premiul de Poezie al Asociației Scriitorilor din București (volum nominalizat la Premiile Uniunii Scriitorilor și ASPRO); Premiul pentru Poezie al Festivalului Internațional de Poezie „Lucian Blaga“ (Cluj); Premiul „Poesis“ („Cea mai bună carte de poezie a anului 2000“); Premiul pentru poezie al Festivalului Internațional de Poezie, Ediția a II-a, 2001, Deva.

– **La plecare** (Editura Vinea, 2003).

– **Cantonul 248**, antologie apărută la Editura Vinea, 2005, în colecția „Ediții definitive – Scriitori români contemporani“ (Premiul pentru Poezie al revistei „Ateneu“).

Am publicat romanele:

– **Femeia ascunsă** (Asociația Scriitorilor din București și Editura Cartea Românească, 1997, Colecția „Biblioteca București“) – Marele Premiu „Alexandru Vlahuță“ al Salonului literar Dragosloveni, Vrancea.

– **Grijania** (Editura „Paralela 45“, 1999) – volum nominalizat la Premiile Uniunii Scriitorilor, ASPRO și Asociației Scriitorilor din București, Premiul Național de Proză „Ion Creangă“ (Humulești, Neamț).

– **Undeva, la Sud-Est (Într-unu-s doi)** (Editura Cronica, 2001).

– **Romanul-basm (Trup și Suflet)** – Editura Dacia, 2002.

Am publicat volumul de teatru:

– **Teatrul uitat**, Editura Muzeul Literaturii Române, 2005, Premiul Uniunii Scriitorilor din România.

Am publicat volumele de jurnal / memorialistică / ese /

publicistică:

– **Jurnalul unui martor (13-15 iunie 1990, Piața Universității, București)** – Editura Humanitas, 1992 (Premiul pentru Publicistică al revistei „Convorbiri literare“).

– **Jurnal stoic din anul Revoluției, urmat de Contrajurnal** – Editura Paralela 45, 2002, volum nominalizat la Premiile Uniunii Scriitorilor și Premiile Asociației Scriitorilor din București.

Mi s-a decernat marele premiu al Congresului Național de Poezie (la prima lui ediție, în 2004, la Botoșani) – cu el mi-am cumpărat un laptop ghinionist (nici nu se putea altfel, nu?).

În rest, repere biografice private – din anul 2000, după ce fiul meu a împlinit 25 de ani și nu mai am obligații față de nimeni, am intrat într-o derută existențială totală. Sufletește, sunt la pământ. „Sufăr ca un câine“ în singurătate (Doina Popa, soția, s-a retras la casa părintească Focșani, lângă mama ei, bolnavă), izolându-mă din proprie voință. Fiul meu are viața lui (e absolvent de Drept, dar e specialist în IT, are afaceri mijlocite de Internet). Nu mai am prieteni, despărțindu-mă de toți pentru o plecare răs-anunțată, fără întoarcere. Mă simt deja împăiat de scriitori. Conștiința actului de creație s-a transformat într-o conștiință a zădărniceii. Anul trecut am avut de dus la capăt o altă numărătoare inversă, în septembrie, dar m-am trezit anatemitizat de Uniunea Scriitorilor că mi-am permis să public în revista „Viața Românească“ pagini de jurnal incomode ale lui Paul Goma (motiv pentru care am fost alungat din funcția de „adjunct“; de când am plecat de la revista „Contrapunct“, în 1991 am jurat să nu mai accept vreo funcție de conducere; în 2001 nu avea cine să semneze actele în redacția „Viața Românească“ și am acceptat să fiu „adjunct“ cu forța, redactorul-șef Caius Traian Dragomir fiind numit ambasador la Atena, trebuia să nu accept; promit solemn că am încheiat capitolul accederii la vreo „șefie“), eveniment personal care m-a derutat într-atât, încât am uitat de numărătoarea mea inversă, amânând-o încă o dată. M-am răzvrătit: cum adică, după 16 ani recurgem tot la cenzură și considerăm libertatea de expresie un delict public? Îmi stă mintea numai la sinucidere, la a avea o experiență și pe cealaltă lume, la a mă despărți de mine însumi (că m-am săturat de hazul meu). Trăiesc dintr-un salariu de bugetar mizerabil (care ar putea să dispară și el în acest an, după cum sunt avertizat de binevoitori), nu am vilă, nu am mașină mică (dar am carnet de conducere, paradoxal), nici speranța vreunei moșteniri care să mă ajute să-mi duc bătrânețea fără griji. Mai sunt în viață numai fiindcă scriu și citesc și uit că mai sunt pe aici...

„În spațiu“ locul lui natal. În schimb, Cantonul 248 Ajduu Vechi a fost pentru toată copilăria mea un loc magnific, biricul pământului, de neînlocuit – el e și azi haltă pentru trenurile personale în „Mersul Trenurilor“ (prima stație de la Ajduu spre Bacău), dar nu mai are cantonier, bariera la drumul asfaltat e automatizată și toate clădirile lui au dispărut! Nu au mai rămas nici ruinele (admirate de mine o vreme), s-a furat tot după ce tata s-a mutat la casa lui la Ajduu, la fel cantonierul, iar CFR-ul le-a abandonat o dată cu dispariția proprietăților țărănești, după extinderea cooperativizării socialiste (care le-a transformat în depozite și ateliere pentru mașini-unelte și tractoare), pentru exploatare agricolă „intensivă“, după tăierea viilor și pomilor fructiferi și cultivarea grâului și porumbului, în numele realizării de „recolte record“. A rămas numai spectrul Cantonului 248 – de câte ori trec prin apropiere mi se strânge inima, e atâta energie pozitivă risipită pe aici... Am vizitat acest loc pe 20 mai 2006, cu tata și surioarele mele – erau numai bălării și fantasme...